

زمینه و هدف: علیرغم فواید شناخته شده تغذیه با شیر مادر و با وجود اینکه سیاست های بهداشتی بر پایه ترویج تغذیه با شیر مادر بنا نهاده شده است. متأسفانه در موارد بسیاری مادران بعلت عدم آگاهی و یا عدم دریافت آموزش ها و حمایت های مناسب شیردهی را قطع نموده و کودک خود را از دریافت این موهبت الهی محروم مینمایند. بنظر میرسد که یکی از راههای مناسب ترویج شیردهی، ارائه آموزش های مناسب و موثر باشد. این مطالعه با هدف مقایسه دو رویکرد آموزشی به روش کارگاه و ارائه بوکلت بر باورها و رفتار شیردهی مادران باردار مراجعه کننده به مراکز بهداشتی شهر گناباد در سال ۱۳۸۹ انجام شد.

روش تحقیق: این کارآزمایی بالینی در سال ۱۳۸۹ بر روی ۹۰ خانم باردار که به روش تصادفی سهمیه ای از بین مراکز بهداشتی شهر گناباد انتخاب شده بودند، انجام شد. این خانمها کنترانندیکاسیون شناخته شده شیرهی نداشتند، حاملگی منفرد و بدون عارضه داشته و سن بارداری آنها بیشتر از ۳۴ هفته بود. واحدهای پژوهش به صورت تصادفی به سه گروه آموزش کارگاهی (۳۰ نفر)، بوکلت (۳۰ نفر) و شاهد (۳۰ نفر) تخصیص یافتند. تمام واحدهای پژوهش قبل از انجام مداخله، پرسشنامه مشخصات فردی و فرم سنجش دانش و باورهای بهداشتی را تکمیل نمودند. در گروه آموزش کارگاهی، یک کارگاه آموزشی سه ساعته در مورد اهمیت، فواید و روش های صحیح شیردهی و با استفاده از انواع روش های آموزشی برگزار شد. در گروه دریافت کننده بوکلت، یک بوکلت در مورد شیردهی دریافت نمودند و گروه شاهد هیچگونه آموزش خاصی دریافت نمودند. در طی ۲۴ ساعت اول پس از زایمان کلیه شرکت کنندگان در حین شیردهی به نوزاد مورد مشاهده قرار گرفته و چک لیست رفتار شیردهی در مورد آنها تکمیل شد، همچنین ایشان فرم سنجش دانش و باورهای شیردهی را تکمیل نمودند. تجزیه و تحلیل اطلاعات در محیط نرم افزاری SPSS ۱۹ و با استفاده از آزمون آماری کای اسکوئر، تی دانشجویی، آنالیز واریانس یکطرفه و آزمون شفه انجام شد.

یافته ها: میانگین نمره ی آگاهی در مورد شیردهی قبل از مداخله در سه گروه همگن بود. میانگین نمره آگاهی قبل از مداخله و پس از زایمان در گروه آموزش کارگاهی ($P < 0/0001$) و بوکلت ($p < 0/0001$) اختلاف آماری معنی دار داشت، ولی در گروه شاهد این اختلاف معنی دار نبود ($P = 0/17$). آزمون آنالیز واریانس یکطرفه اختلاف آماری معنی داری را در نمره آگاهی بین سه گروه نشان داد ($p < 0/0001$). میانگین نمره آگاهی در مورد شیردهی پس از زایمان در گروه آموزش کارگاهی بالاتر از گروه شاهد بود ($p = 0/016$) و آزمون شفه اختلاف آماری معنی داری را در این مورد نشان داد ($p = 0/016$)

در حالی که بین گروه کارگاه و بوکلت ($p = 0/29$) و نیز بوکلت و شاهد ($P = 0/43$) اختلاف آماری معنی دار وجود نداشت. آزمون آنالیز واریانس یکطرفه اختلاف آماری معنی داری را در نمره عملکرد شیردهی بین سه گروه نشان داد ($p < 0/0001$). میانگین نمره ی عملکرد شیردهی در گروه کارگاه بالاتر از گروه بوکلت ($1/21 - 6/63$ در مقابل $1/19 - 4/86$) و آزمون شفه اختلاف آماری معنی داری را در این مورد نشان داد ($p < 0/0001$).

نتیجه گیری: نتایج مطالعه حاضر نشان داد که آموزش شیردهی به روش کارگاهی، آگاهی بالاتر، باورهای بهداشتی مطلوبتر و رفتار شیردهی صحیح تری را پس از زایمان نسبت به افراد استفاده کننده از بوکلت نشان میدهند. لذا پژوهشگران پیشنهاد می نمایند که آموزش شیردهی به مادران با استفاده از روش کارگاهی انجام شود.

کلید واژه: شیردهی، کارگاه آموزشی، بوکلت، باورها، رفتار